

**МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
БАЙНГЫН ХОРООНЫ
ТОГТООЛ**

2025 оны 05 сарын 13 өдөр

Дугаар 06

Улаанбаатар хот

**Хуулийн хэрэгжилтийг хангах
арга хэмжээний тухай**

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.3.13 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлын Нийгмийн бодлогын байнгын хорооноос ТОГТООХ нь:

1.Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн эрхийн тухай конвенц, Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Монгол Улсын хоёр болон гуравдугаар нэгтгэсэн тайланд хийсэн ажиглалт, дүгнэлт, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах хүрээнд дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар (Л.Оюун-Эрдэнэ)-т даалгасугай:

1/Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Арван дөрөвдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэг, Арванзургадугаар зүйлийн 5, 6, 7, 13, 14 дэх заалтад заасан хүний үндсэн эрх, эрх чөлөөг хангах зорилгоор Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжид заасан дүрэм, журам, стандартын хэрэгжилтийг сайжруулах, батлагдаагүй журмуудыг боловсруулан батлах, мөн шаардлагатай журмуудыг шинэчлэн баталж, хэрэгжүүлэх этгээд болон санхүүжилтийн эх үүсвэрийг журамд тодорхой тусгах;

2/Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн эрхийн тухай Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын конвенцын шинэ нэр томъёотой, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийг нийцүүлүүлж, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийг зөрчсөн иргэн, хуулийн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагыг Зөрчлийн тухай хуульд тусгах, Гамшгаас хамгаалах тухай хууль болон Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийн нийцлийг хангаж, холбогдох хуулийн төслийг Монгол Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

3/Оюуны хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг иргэний эрх зүйн чадамжгүй гэж шүүхийн журмаар тогтоох, шүүхэд хүсэлт гаргах, шүүн таслах ажиллагаанд оюуны хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний өөрийнх нь оролцоо, түүний хүсэл зоригийг харгалзан үзэх, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн бие даан хэлцэл хийх эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд өөрсдийн боломжит хэлбэрээр гаргасан өргөдөл, хүсэлт, гомдлыг шийдвэрлэх талаарх зохицуулалтыг холбогдох хуульд өөрчлөлт оруулах, уг хуулийн төслийг боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

4/Барилга байгууламж, авто зам зэрэг нийтийн дэд бүтцийн байгууламжийг ашиглалтад оруулах улсын комисст орж ажиллаж байгаа төрийн бус болон иргэний нийгмийн байгууллагын төлөөллүүд үйл ажиллагаагаа нээлттэй, ил тод байлгах, тулгамдаж байгаа асуудлыг тухайн комиссыг томилсон эрх бүхий байгууллагад гаргаж, шийдвэрлүүлэх эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх;

5/Засгийн газрын 2024 оны 102 дугаар тогтоолоор баталсан “Гадаадын болон дотоодын дээд боловсролын сургалтын байгууллагад суралцагчид тэтгэлэг, зээл олгох, эргэн төлүүлэх, буцалтгүй тусламж олгох, дэмжлэг үзүүлэх журам”-ын зорилтот бүлгийн хүрээнд гэр бүлийн гишүүдийг тодорхойлсон зохицуулалт нь Гэр бүлийн тухай хуулийн нэр томъёоны агуулгад нийцэхгүй байгаа тул уг зөрчлийг арилгаж, холбогдох журмыг хууль тогтоомжид нийцүүлэх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх;

6/Засгийн газрын 2023 оны 402 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийг хангах зөвлөлийн ажиллах журам”-ын хэрэгжилтийг хангах;

7/Хүүхдийн хөгжлийн бэрхшээл, өвчин, эмгэгийг оношилгоо, эмчилгээний дэвшилтэт технологийг ашиглан эрт илрүүлэх тоног, төхөөрөмжийн зардлыг Хүүхдийн төлөө сангийн хөрөнгөөс зарцуулах боломжийг судлан шийдвэрлэх;

8/Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийг тухайн бэрхшээлээс нь үл хамаарч бүх шатны боловсролын байгууллагад бүрэн хамруулах, шаардлагатай хүний нөөцийг бэлтгэх, сурч боловсрох эрхийг хангах;

9/Анхан шатны эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ болон төрийн бусад үйлчилгээг үзүүлж байгаа байгууллагуудад хөгжлийн бэрхшээлийн талаарх ойлголт, хандлагын сургалтыг зохион байгуулж, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд ээлтэй, хүртээмжтэй үйлчлэх орчныг бүрдүүлэх;

10/Нийслэл, дүүрэг, орон нутагт амьдардаг хөгжлийн бэрхшээлтэй болон олдмол хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд уян хатан байдлаар үйлчилгээ үзүүлэх, туслах бүтээгдэхүүн, тохирох хэрэглэгдэхүүн /боломжит тохируулга/-аар хангах, ганцаарчилсан тусламж, дэмжлэг, зөвлөгөө өгөхөд чиглэсэн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх талаар төрийн байгууллагууд үйл ажиллагааныхаа төлөвлөгөөнд тусгах;

11/Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 144 дүгээр зүйлд заасан хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг ажиллуулах, ажиллуулаагүй бол ажиллуулбал зохих орон тоо тутамд ногдох төлбөрийг дэмжих санд төлүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр, арга хэмжээг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрх ашгийг хамгаалах төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлэхдээ нэг жилээр хязгаарлахгүйгээр, үр дүнд суурилан хугацааг сунгах асуудлыг судлан, шийдвэрлэх;

12/Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.4.5 дахь хэсэгт “ажиллах хүчний 30 ба түүнээс дээш хувийг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн эзэлдэг, 25 ба түүнээс дээш ажилтантай аж ахуй эрхлэгч үйлдвэрлэсэн” гэсэн хуулийн зохицуулалтыг бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тендерт тус хуулийн хэрэгжилтийг хангуулах;

13/Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд шаардлагатай сэргээн засах үйлчилгээний төрлийг нэмэгдүүлэх, холбогдох журмыг хуульд нийцүүлэх энэ чиглэлээр ажиллах мэргэжлийн боловсон хүчнийг нэмэгдүүлэх бодлого боловсруулан хэрэгжүүлэх, нийгмийн халамжийн сангаас олгодог ахмад настан,

хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, хүүхдэд олгох, протез, ортопед, тусгай хэрэгслийн жишиг үнэ, тэдгээрийн хөнгөлөлтийг зах зээлийн ханштай уялдуулан жил бүр шинэчлэн тогтоох, туслах бүтээгдэхүүний жагсаалтыг Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын зайлшгүй шаардлагатай туслах бүтээгдэхүүнийг жагсаалттай харьцуулан шинэчлэх, зарим туслах бүтээгдэхүүнийг жил бүр олгох асуудлыг судлан, шийдвэрлэх;

14/Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний тоон мэдээлэл, ерөнхий статистик, судалгааны мэдээллийг холбогдох төрийн байгууллага нээлттэй байршуулах, нийгмийн халамжийн болон эрүүл мэндийн үйлчилгээ тогтмол авч байгаа, авах шаардлагатай хүмүүсийн мэдээллийн цахим санг олон улсын түвшинд харьцуулж болохуйц хэлбэрээр бүрдүүлэх, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийг хамгаалах чиглэлээр төсөвлөсөн төсөв, санхүүгийн төлөвлөгөө, тайлан, мэдээллийг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн, энэ чиглэлээр ажилладаг төрийн бус байгууллага, иргэний нийгмийн байгууллага болон олон нийтэд нээлттэй мэдээлэх;

15/Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний мэдээлэл хүлээн авах эрхийг хангах зорилгоор дижитал хүртээмжийг нэмэгдүүлэх хүрээнд төрийн байгууллагуудын цахим хуудсыг веб контентын хүртээмжийн удирдамж WCAG/-ийг баримталж боловсруулах, цахим орчинд хүртээмжтэй платформ, мэдээллийн стандарт, технологийн шийдлийг хэрэгжүүлэх, төрийн үйлчилгээнд хамрагдсан хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эмзэг мэдээллийг чанд нууцлах;

16/Хүнийг хөгжлийн бэрхшээлтэй болохоос урьдчилан сэргийлэх, хүүхдийн хөгжлийн хоцрогдол, нурууны мурийлт, хавтгай тавхай зэрэг хөгжлийн бэрхшээлтэй болгох согогийг бага насанд нь илрүүлэх, холбогдох арга хэмжээ авах механизмыг бүрдүүлэх, тэдэнд хөгжлийн дэмжлэг үзүүлэх чиглэлээр үйл ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулан ажиллах, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, холбогдох дүрэм, журам, стандартын хэрэгжилтийг хангаж, хүний эрүүл мэндийг хамгаалах;

17/Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг нийгмийн харилцаанд эрх тэгш оролцох боломжийг баталгаажуулах зорилгоор нийгмийг соён гэгээрүүлэх аяныг зохион байгуулах.

2.Энэ тогтоолын биелэлтийг Монгол Улсын Их Хурлын Нийгмийн бодлогын байнгын хороонд Улсын Их Хурлын 2026 оны хаврын ээлжит чуулганы хугацаанд багтаан танилцуулахыг Монгол Улсын Засгийн газар (Л.Оюун-Эрдэнэ)-т үүрэг болгосугай.

3.Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Их Хурлын Нийгмийн бодлогын байнгын хороо (Л.Энхнасан)-нд даалгасугай.

НИЙГМИЙН БОДЛОГЫН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДАРГА

Л.ЭНХНАСАН

